

[Per Stig Møller]

med de øvrige nordiske lande samt USA har Danmark været bedst til at efterleve dem.

I løbet af dette år har verden set, at sanktionspolitikken har virket. I februar åbnede regeringen under de Klerks ledelse for en dialog med det hidtil forbudte ANC, som Danmark har støttet. Der er ingen tvivl om, at den nuværende regering i Sydafrika tager de præliminære forhandlinger med ANC's ledelse alvorligt og vil holde den mellem regeringen og ANC indgåede aftale om at ophæve alle apartheidlovene med henblik på at indføre et egentligt demokrati, hvori hver mand har én stemme uanset hudfarve.

Spørgsmålet er derfor nu, hvordan man bedst fremmer denne proces. Hvis vi tror på regeringens vilje til at indfri sine løfter, må spørgsmålet herefter være, om regeringen kan blive væltet af et hvidt flertal, som derpå skruer udviklingen tilbage. Dette frygter ANC, der i øvrigt har tillid til, at regeringen vil afskaffe apartheid. For at undgå dette tilbagefald til fortiden må regeringen kunne vise, at dens kurs nyder verdens bevågenhed, og denne bevågenhed vil verden bedst vise ved gradvis at lempe sin sanktionspolitik.

Den gode vilje i det hvide flertal demonstreredes heldigvis forleden, da regeringspartiet vandt stort over det racistiske hvide højreparti ved to suppleringsvalg.

Vi finder det derfor rigtigt, at ministeren har åbnet en ambassade i Pretoria, at visumbestemmelserne vil blive lempet, og at dansk erhvervsliv kan tage til Sydafrika igen med henblik på at være rede, når sanktionerne ophæves. Vi har jo tidligere her i Tinget ophævet informationsboycotten, og jeg synes også, at vi nu skal til at se på investeringsforbudet.

Den økonomiske krise, landet befinder sig i, fastholder især den sorte befolkning i den elendighed, vi alle ønsker den ud af. Det er bl.a. den sociale elendighed, som er slået ud i de voldsomme sammenstød mellem xhosaer og zuluer. For det er jo ikke, som hr. Behnke sagde under et tidligere punkt på dagsordenen, sådan, at de sydafrikanske sorte har gode boligforhold og arbejde, tværtimod har de jo townships, hvor boligforholdene er værre end i de værste afrikanske byer, og de er uden arbejde. Det er bl.a. en følge af den økonomiske krise og investeringsforbudet. De sorte lever under forfærdelige forhold, og de har ingen jobmuligheder, for

der oprettes ingen nye industrier, når der ikke investeres i landet.

På det kommende EF-udenrigsministermøde vil investeringsforbudet blive drøftet, og resultatet af disse drøftelser vil vi inddrage i det kommende udvalgsarbejde omkring dette forslag. Vi bør også i udvalget analysere virkningen af handelsboycotten set i relation til, hvorledes de andre EF-lande efterlever denne boykot. Vi er fuldt vidende om, at ANC ikke ønsker sanktionerne hævet i dag, men har bemærket, at Nelson Mandela i det sydafrikanske blad *The Star* fra 13. august i år bebudede, at tiden snart er inde til at revurdere sanktionspolitikken, og at han i samme blad den 18. oktober vedgik, at sanktionerne er ved at bryde sammen i nogle lande. Og disse lande, sagde han, finder man specielt i Afrika – men altså ikke kun Afrika – hvor der jo er mange sociale og økonomiske årsager til det.

Det er imidlertid vores opfattelse, at ANC ikke uden videre skal afgøre, hvilke udenrigspolitiske beslutninger vi træffer i Danmark. Dertil kommer, at ANC er den eneste sorte gruppe, som beder os om at opretholde sanktionerne.

Der skal dog ikke herske tvivl om, at enhver lempelse foretages for at fremme demokratiet, for at forbedre vilkårene for de sorte, og er en klar og utvetydig støtte til det demokrati, som er på vej.

Vi finder det samtidig vigtigt, at vi fører en Sydafrikapolitik i overensstemmelse med vore partnere i EF og Norden. Under udvalgsarbejdet vil vi derfor sørge for at få afklaret de andre landes officielle og reelle stilling til sanktionspolitikken og tilsiger følgelig forslaget en åben-sindet og grundig behandling.

Riishøj (SF):

Jeg lagde mærke til, at udenrigsministeren sagde, at en egentlig ændring af Sydafrikapolitikken først kan ske, når reformprocessen er uigenkaldelig, og at det tidspunkt ikke er inde, og det grundsynspunkt hilser vi velkommen. Men som hr. Kelm-Hansen nævnte det, så vil det – når man har det grundsynspunkt, at vi ikke har nået det punkt – være et særdeles dårligt signal at indlede firmamæssige kontakter og oven i købet legitimere Sydafrikas besættelse af Walvis Bay, som jo er en mærkværdig enklave i Namibia og meget destabiliserende for Namibias selvstændighed. Derfor ser jeg en meget farlig åbning i denne debat.